МАГУТНЫМ УЗДЫМАМ АД КРАЮ ДА КРАЮ ГОД З'ЕЗДА САВЕЦКІ НАРОД СУСТРАКАЕ

ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Гомельскі ўніверсітэт

Год выдання другі
№ 17 (58)
СУБОТА 31 СНЕЖНЯ 1970 года

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ, ПРАФКОМА І МЯСЦКОМА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

Цана 2 кап.

У НОВЫМ ГОДЗЕ— ДА НОВЫХ ЗДЗЯЙСНЕННЯЎ!

Хутка стане здабыткам гісторыі 1970 год. Ён быў знамянальным годам: савецкі народ, усё прагрэсіўнае чалавецтва адзначыла 100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна. Ён быў таксама апошнім годам пяцігодкі, якую савецкія людзі выканалі паспяхова. Для нас, гамяльчан, ён быў радасны і тым, што наш горад стаў ардэнаносным.

Мы — на парозе 1971 года. Гэта — год XXIV з'езда КПСС, першы год новай пяцігодкі. Ён запатрабуе новага працоўнага напружання, прыліву творчых сіл для таго, каб паспяхова ажыццявіць грандыёзныя задачы, пастаўленыя перад савецкім народам партыяй камуністаў. І савецкія людзі ніколькі не сумняваюцца ў тым, што ўсе задачы будуць вырашаны.

Горача віншуем калектыў універсітэта з наступаючым Новым годам і жадаем вам, дарагія таварышы, новых творчых поспехаў у вучобе і працы, моцнага здароўя і вялікага асабістага шчасця.

Рэктарат, партыйны камітэт, мясцком, камітэт камсамола, прафком.

ДА 52-Й ГАДАВІНЫ ЎТВАРЭННЯ БССР

КВІТНЕЕ НАША РОДНАЯ БЕЛАРУСЬ

Неўзабаве стане здабыткам гісторыі 1970 год — год слаўнага стогадовага ленінскага юбілею, завяршаючы год восьмай пяцігодкі.

Савецкія людзі пераступаюць парог Новага, 1971 года—года пачатку новых здзяйсненняў у камуністычным будаўніцтве, задачы якога на бліжэйшае пяцігоддзе будуць вызначаны рашэннямі XXIV з'езда КПСС. Для працоўных нашай тройчы ардэнаноснай Беларусі пачатак года будзе асабліва знамянальны — рэспубліка ўступіць у 53-ці год свайго існавання, сваей дзяржаўнасці.

1970 год для нашай рэспублікі азнаменаваўся вялікімі поспехамі у выкананні дырэктыў XXIII з'езда КПСС. Прамысловыя прадпрыемствы БССР датэрмінова завяршылі пяцігадовы план па агульнаму аб'ёму вытворчасці. Выпуск прамысловай прадукцыі павялічыўся больш чым у 1,7 раза, прадукцыйнасць працы ўзрасла на 38 працэнтаў супраць 35 па кантрольных лічбах. Вытворчасць прыбораў і сродкаў аўтаматызацыі павялічылася за мінулую пяцігодку ў 3,7 раза, мінеральных угнаенняў—у 3,3 раза, хімічных валокнаў — у 2,7 раза, электраэнергіі і вырабаў лёгкай прамысловасці — у 1,8 раза. Асваенне знойдзеных у нетрах Беларусі запасаў нафты, сільвініту і калійных солей ператварыла нашу рэспубліку ў раён вялікай хіміі.

Значныя змены за пяцігодку адбыліся ў беларускай вёсцы. Сярэднегадавы аб'ём вытворчасці зерня і бульбы павялічыўся за апошнія чатыры гады ў калгасах і саўгасах на 46 працэнтаў, мяса ў жывой вазе —на 56, малака — на 59 працэнтаў і яек — больш чым у 2 разы. За пяць год у рэспубліцы адваявана ў балот і ўключана ў сельскагаспадарчую вытворчасць больш 940 тысяч гектараў зямлі.

За гады пяцігодкі ў нас пабудавана звыш 16 мільёнаў квадратных метраў жылля. У рэспубліцы штогод спраўляюць наваселле больш 400 тысяч чалавек.

За мінулыя гады многа зроблена па паляпшэнню культурнага і бытавога абслугоўвання насельніцтва. Аб'ем работы службы быту павялічыўся у два з палавінай разы, а на сяле — больш чым у 5 разоў. Вырасла сетка медыцынскіх устаноў, колькасць бальнічных ложкаў павялічылася з 77,5 да 92 тысяч.

Хуткімі тэмпамі працягвае развівацца сістэма народнай адукацыі і падрыхтоўкі спецыялістаў. За 1966 — 1970 гады былі адкрыты дзяржаўны універсітэт у Гомелі, Брэсцкі інжынерна - будаўнічы інстытут, дзесяткі новых школ і тэхнікумаў.

Воляй Камуністычнай партыі і самаадданай працай рабочых, сялян і народнай інтэлігенцыі за гады савецкай улады Беларусь узнялася ад адсталасці да вяршынь сацыяльна-тэхнічнага прагрэсу. Грандыёзныя дасягненні нашай рэспублікі ў развіцці сацыялістычнай эканомікі , культуры і навукі з'яўляюцца тым плацдармам, які забяспечыць яшчэ больш імклівы рух да камунізма. Мы маем цяпер трывалую базу для далейшага росту прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці і няспыннага паляпшэння ўмоў жыцця савецкіх людзей.

У 53-ю гадавіну рэспублікі беларускі народ уступае з яснымі мэтамі, поўны энергіі. Першым яго крокам на шляху далейшага камуністычнага будаўніцтва з'яўляецца народнагаспадарчы план 1971 года, які зацверджан дзевятай сесіяй Вярхоўнага Савета Беларускай ССР сёмага склікання.

Няма сумнення ў тым, што беларускі народ і ў далейшым будзе заўсёды і ва ўсімісці ленінскім курсам і аддасць усе свае сілы і энергію вялікай справе — пабудове камунізма ў нашай краіне.

Г. ЕЎДАКІМЕНКА,
дацэнт кафедры гісторыі КПСС і навуковага камунізма.

Ад астравоў Курыльскіх і да Брэста —
Па ўсёй любімай нашай старане
Ён неўзабаве праімчыць экспрэсам
І на зямлю апусціцца як снег.
Яго сустрэне цёпла, урачыста
І радасна вялікі наш народ,
Які пад слаўным сцягам камуністаў
Ідзе ў свой пяцьдзесят чацвёрты год...
Семдзесят першы. Мы цябе вітаем
Як год здзяйсненняў новых і надзей.
Хай птушка шчасця над зямлёй лунае —
Усім на свеце гэтага жадае
Народ, што цвёрда ў камунізм ідзе.

Чатыры навагодніх інтэрв'ю

На парозе — Новы год. Стала ўжо традыцыяй у гэты час падводзіць вынікі папярэдняга года і намячаць планы на будучае.

Мы ад добрай традыцыі рашылі не адступаць. І вось перад вамі — чатыры навагодніх інтэрв'ю, якія надрукаваны ў сённяшнім нумары газеты.

Мы звярнуліся да прафесара, гаспадарчага работніка, выдатніка вучобы і спартсмена з двума пытаннямі:

1. ЧЫМ ЗНАМЯНАЛЬНЫ БЫЎ ДЛЯ ВАС 1970 ГОД?
2. ВАШЫ ПЛАНЫ НА 1971 ГОД.

Такім чынам, на пытанні адказваюць:

ПРАФЕСАР

1 1970 ГОД быў знамянальны не толькі для нашай краіны, а і для ўсяго свету. Ён знамянальны тым, што ў гэты год усё прагрэсіўнае чалавецтва адзначала 100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна.

Для мяне асабіста 1970 год з'явіўся паваротным у жыцці. Я дэмабілізаваўся з радоў Савецкай Арміі. У сакавіку пераехаў у Гомель і стаў працаваць ва універсітэце. Тут мне даверылі стварыць новую кафедру— фізікі цвёрдага цела і арганізаваць вучэбны працэс па падрыхтоўцы спецыялістаў у галіне трэння і зносу цвёрдых цел.

Я лічу гэта важнай і ганаровай задачай. У нашай краіне да апошняга часу вышэйшыя навучальныя ўстановы не рыхтавалі такіх спецыялістаў. Гомельскі універсітэт з'яўляецца першай вну, у якой арганізавана такая кафедра.

Вялікая ўвага пры арганізацыі кафедры была ўдзелена з боку парткома і рэктарата універсітэта. Шэраг заводаў Гомеля дапамагаў нам у вырабе абсталявання.

Хоць прайшло не так многа часу, нам ужо ўдалося многае зрабіць. Самае галоўнае, як мне здаецца, у нас арганізаваўся дружны калектыў, які ў асноўным складаецца з маладых спецыялістаў. Я хачу адзначыць вялікую работу па арганізацыі кафедры кандыдатаў тэхнічных навук В. А. Балакіна, Ю. А. Кашына, Г. В. Старыкавай, кандыдатаў фізіка-матэматычных навук Г. П. Шпяцькова, В. Р. Сіманава, старшых выкладчыкаў В. П. Батаева і М. І. Аляшкевіча.

2 РАСПРАЦАВАНЫ намі вучэбны план адобран Міністэрствам вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР і Акадэміяй Навук СССР. Кафедра актыўна ўключылася ў навукова-даследчую работу. У 1971 годзе нам прадстаіць выканаць гаспадарча-дагаворныя тэмы на суму звыш 35 тысяч рублёў.

1971 год будзе рашаючым годам станаўлення нашай кафедры. Мне хацелася б, каб нашы планы на гэты год паспяхова ажыццявіліся.

Карыстаючыся выпадкам, хачу павіншаваць маіх гомельскіх сяброў з Новым годам і пажадаць ім добрага здароўя і вялікіх поспехаў у рабоце.

Д. ГАРКУНОЎ,
прафесар, загадчык кафедры фізікі цвёрдага цела.

ГАСПАДАРНІК

1 1970 ГОД знамянальны тым, што гэта быў год ленінскага юбілею, а таксама апошні год восьмай пяцігодкі. Натуральна, узнікае пытанне: як жа мы выканалі планы, якія намячаліся на папярэднюю пяцігодку?

За ўказаны перыяд па колькасці вучэбных плошчаў і месц у інтэрнатах наша вну вырасла амаль удвая. Але, на жаль, даводзіцца канстатаваць, што нявырашаных праблем у нас вельмі многа.

2 НАСТУПАЮЧЫ год будзе для нас не менш адказным. Ён запатрабуе вялікіх намаганняў. Плануецца далейшае расшырэнне універсітэта. У 1971 годзе планам капітальнага будаўніцтва прадугледжана пачаць будаўніцтва вучэбна - спартыўнага корпуса і інтэрната, а таксама закончыць праектна - разведачныя работы па прывязцы вучэбна - лабараторнага корпуса па вуліцы Савецкай.

Акрамя гэтага, у будучым годзе павінна быць уведзена ў эксплуатацыю студэнцкая сталовая.

Як вядома, у перспектыве ў раёне вёскі Валатава павінен быць пабудаван універсітэцкі гарадок. Неабходна ў 1971 годзе закончыць састаўленне генеральнага плана гарадка.

Словам, год прадстаіць вельмі напружаны. І наша галоўная задача — ажыццявіць намечанае.

У. ШАЎЧЭНКА,
прарэктар па адміністрацыйна - гаспадарчай рабоце.

АБМЕРКАВАНА ВАЖНАЕ ПЫТАННЕ

Адбыўся чарговы агульнауніверсітэцкі партыйны сход. На ім па-дзелавому было абмеркавана пытанне далейшага паляпшэння работы пярвічных партыйных арганізацый у святле патрабаванняў XXIII з'езда КПСС і мабілізацыі калектыву на дастойную сустрэчу XXIV з'езда нашай партыі.

ВЫТВОРЧАЯ НАРАДА

24 снежня ў актавай зале універсітэта адбылася вытворчая нарада прафесарска-выкладчыцкага і дапаможнага саставу. На ёй абмеркаваны два пытанні :«Аб стане тэхнікі бяспекі» і «Аб вытворчай дысцыпліне».

З дакладамі па гэтых пытаннях выступілі член мясцовага камітэта Пётр Сямёнавіч Тарыкаў і загадчык аддзела кадраў Мікалай Міхайлавіч Цітоў.

У разгарнуўшыхся спрэчках прынялі ўдзел інспектар аддзела кадраў Ф. М. Стрыжакоў, прарэктар ГДУ па адміністрацыйна-гаспадарчай рабоце У. А. Шаўчэнка, рэктар універсітэта У. А. Белы, загадчык кафедры агульнай геалогіі М. І. Чычын, загадчык кафедры рускай і беларускай мовы В. В. Анічэнка і іншыя. Яны выказалі канкрэтныя прапановы па паляпшэнню працоўнай дысцыпліны і тэхнікі бяспекі.

Выбран прэзідыум пастаянна дзеючай вытворчай нарады. Старшынёй ПДВН абран В. В

Наш кар.

ПЕРШАКУРСНІКІ ЗДАЮЦЬ ЗАЛІКІ

Першакурснік. Ва універсітэце для яго ўсё новае: сістэма заняткаў, калоквіумы, семінары. З асаблівым хваляваннем рыхтуюцца ўчарашнія школьнікі да пераадолення першага бар'еру на доўгім студэнцкім шляху — зімовай экзаменацыйнай сесіі. Іх стан лёгка зразумець — прадстаіць сур'ёзная праверка засваення пройдзенага лекцыйнага матэрыялу і самастойнай работы за семестр.

Звыш 800 студэнтаў першых курсаў прыступілі да здачы першых універсітэцкіх залікаў. На гісторыка-філалагічным факультэце яны ідуць поўным ходам.

Аўдыторыя 2—6 у галоўным корпусе. Будучыя філолагі здаюць залік па лацінскай мове. З гэтай дысцыплінай яны ўпершыню сур'ёзна сустрэліся ў сценах універсітэта. Але калі слухаеш адказы юнакоў і дзяўчат, здаецца, што са старажытнай мовай першакурснікі даўно знаёмы.

Ліда Шчэпава беспамылкова чытае тэкст, хутка і дакладна яго перакладае. Аляксандра Аляксандраўна Станкевіч, выкладчыца, задаволена. Яна правярае слоўнік дзяўчыны. Студэнтка на працягу семестра акуратна выконвала ўсе заданні, штодзённа папаўняла свой слоўнікавы запас — таму і адказвае Ліда ўпэўнена. У заліковай кніжцы выкладчыца робіць адзнаку. Гэта ўжо другі прадмет, здадзены студэнткай. А першым была анатомія.

Адзін за другім падыходзяць першакурснікі да стала выкладчыцы. Чытаюць тэксты, перакладаюць іх, дэманструюць веданне лацінскіх слоў і фраз.

— У гэтай групе 28 чалавек, —расказвае Аляксандра Аляксандраўна Станкевіч. — Многія з рабят добрасумленна займаліся на працягу семестра, адказваюць упэўнена, паказваюць трывалыя веды.

Аўдыторыя побач. Тут прымае экзамен па гісторыі КПСС у будучых гісторыкаў дацэнт Аляксандр Пятровіч Мяшчэрскі. Выпускніца Пірэвіцкай сярэдняй школы Жлобінскага раёна Людміла Фалейчык аналізуе працу Леніна «Дзве тактыкі сацыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі».

— Складанае пытанне, — адзначае экзаменатар, — але, як бачыце, дзяўчына добра яго зразумела і чотка адказвае.

Люда расказала змест работы Леніна, адзначыла шляхі перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную. І на дадатковыя пытанні студэнтка дала вычарпальныя адказы.

Дацэнт А. П. Мяшчэрскі адзначыў, што добра працаваў на працягу семестра і Ілья Варэнік, ён напісаў змястоўны рэферат.

А вось і першая асечка. Людміла Давідовіч не падрыхтавалася да заліку. Прыйдзецца зноў сустрэцца з экзаменатарам.

Больш 800 першакурснікаў нашага універсітэта пераадолелі першы рубеж у сваім студэнцкім жыцці. Уперадзе іх чакаюць не адзін залік і экзамен. Але хваляванні перад першым будуць доўга помніцца.

П. РАМАНАЎ.

НА ЗДЫМКАХ: уверсе — «Ну, як?...»
Унізе — залік па лацінскай мове. Адказвае Ніна Граматкіна. Залік прымае выкладчыца Аляксандра Аляксандраўна Станкевіч.

КНІГА НАРОДНАЙ МУДРАСЦІ

Гэтай ноччу хораша свеціць месячык-паўнічок. У яго мяккім святле бруіцца і паблісквае рэчка. На беразе, пад магутным сукаватым дрэвам, стаяць дзяўчаты. Танклявыя і далікатныя, з распушчанымі косамі, яны заклапочана гадаюць: кідаюць у рэчку вянкі. Паплыве — значыць, летам выйдзеш замуж, а патоне — не засмяецца табе шчасце, і спазнаеш ты невясёлую долю дзяўчыны-перастаркі.

Вось такую карцінку-абразок можна бачыць на вокладцы нядаўна выдадзенай хрэстаматыі па беларускаму фальклору. У добрым пераплёце, са шматлікімі літарамі-застаўкамі — кніжка адразу кідаецца ў вочы. Відаць, што мастак-афарміцель Л. П. Дубавіцкая нямала папрацавала пад тым, каб у малюнках перадаць сам дух беларускага фальклору, тыя яго карціны-вобразы, што адсвечваюцца раскошным язычаствам, жывым чалавечым клопатам, мудрасцю і дасціпнасцю народа-працаўніка. Адгарніце, напрыклад, 33 старонку хрэстаматыі — і з літары-застаўкі на вас глянуць разумныя вочы таго вельмі добрага дзеда, што хораша ўмее расказваць цікавыя казкі, лягенды і паданні.

Варта перагартаць кніжку, каб пераканацца, што яна багатая і на іншыя малюнкі і ілюстрацыі. Іх больш за трыццаць. Яны не толькі цікава глядзяцца, але і адлюстроўваюць найбольш важныя ідэйна-эстэтычныя адзнакі вуснай народнай творчасці.

Складальнікі хрэстаматыі — К. Кабашнікаў, А. Ліс, А. Фядосік, І. Цішчанка — засяродзілі сваю ўвагу не толькі на падборы найбольш важных матэрыялаў вуснай народнай творчасці. Кніжка цікавая і тымі сваімі старонкамі, дзе падаюцца кароткія звесткі пра спецыфіку таго ці іншага фальклорнага жанру.

Стагоддзямі развівалася вусна-паэтычная народная мудрасць. Яе багаты ідэйна-сацыяльны змест заўсёды жывіў сваімі здаровымі сокамі знаходкі самых вялікіх філосафаў, гісторыкаў і палітычных дзеячоў. Па сюжэтнай канве народных лягенд і паданняў вышывалі свае цудоўныя мастацкія ўзоры класікі амаль усіх нацыянальных літаратур. Таму зусім невыпадкова знаходзім мы ў хрэстаматыі раздзел пра асаблівасці і значэнне вусна-паэтычнай творчасці. Абапіраючыся на лепшыя дасягненні айчыннай эстэтыка-тэарэтычнай думкі, аўтар раздзела К. П. Кабашнікаў метадычна арганізавана і лагічна раскрывае важнейшыя ідэйна-сацыяльныя адзнакі беларускага фальклора.

Сапраўдная паэзія заўсёды вызначалася багаццем формы. Шматлікія нацыянальныя ацэнкі і ўяўленні, разгорнутыя метафары і трапныя параўнанні, выразныя мастацкія дэталі, змястоўныя і інтанацыйна-рытмічныя ўтварэнні, асацыятыўна-гаваркая сімволіка, экспрэсіўна-вобразныя малюнкі — усё знойдзецца ў лепшых узорах вуснай народнай паэзіі, усё тут актыўна і ўчэпіста працуе на мастацкую задуму. Сярод такога эстэтычнага багацця вельмі лёгка можна заблудзіцца і збочыць на тую сцежачку, якая непрыкметна прывядзе да парушэння праграмных патрабаванняў. Але прыемна зазначыць, што К. Кабашнікаў метадычна правільна ўлічыў якраз тых, хто яшчэ толькі пачынае асэнсавана здзіўляцца сапраўдным хараством народнага слова.

У чароўным царстве вусна-паэтычнай мудрасці ёсць нямала твораў вялікай аблічальна-сатырычнай сілы, шырокага грамадска-філасофскага гучання. У свеце гэтай паэзіі лёгка дыхаюць грудзі, тут шмат пахаў і колераў самога жыцця. І можна прыемна нямець у здзіўленні перад тым недасягальным майстэрствам, з якім народ-паэт падмацоўвае рэальны факт домыслам і фантазіяй, той фантазіяй, што даказвае і паказвае, выхоўвае і вучыць. Вучыць быць філосафам і паэтам жыцця, быць грамадзянінам, умець захапляцца чалавечай шчырасцю, едкім сарказмам, «прастрэльваць» здраду і паўзучае падхалімства.

Гэта, безумоўна, вельмі важныя адзнакі вуснай народнай паэзіі, непасрэдна тыя яе грані, што цікавілі і заснавальнікаў марксізма-ленінізма, і вялікіх пісьменнікаў, і выдатных дзеячоў культуры. Іх шматлікія выказванні пра фальклор, пра яго сацыяльна-класавы змест, эмацыянальна-вобразную прыроду даюць нам добрую аснову для разумення вытокаў сілы народнага слова.

Такіх выказванняў у кніжцы багата. Асобныя з іх выбраны складальнікамі хрэстаматыі з тых выданняў, якія даўно ўжо сталі бібліяграфічнай рэдкасцю. І ў гэтым — таксама немаленькая вартасць кніжкі. Думаецца, што не памыліліся складальнікі хрэстаматыі і тады, калі палічылі неабходным падаць чытачу некаторыя чыста мастацкія рэчы. Тут мы маем на ўвазе ўрыўкі з тво-

Выдатніца вучобы

1 НАБЛІЖАЕЦЦА да канца 1970 год. Для мяне гэта быў шчаслівы год. Як камсоргу, прыемна, што таварышы па групе з добрымі і выдатнымі адзнакамі здавалі экзаменацыйныя сесіі. Спадзяюся, што і наступаючую зімовую здадзім не горш.

Асабіста для мяне 1970 год запомніцца тым, што я атрымала стыпендыю імя У. І. Леніна. Гэта вялікая і ганаровая ўзнагарода.

Сёлета я была ў Мінску на рэспубліканскай навуковай канферэнцыі. Мая работа «Ленінская ідэя электрыфікацыі і яе здзяйсненне (на прыкладзе БССР)» адзначана журы і аднесена да III-й катэгорыі. У сталіцы рэспублікі ўбачыла многа цікавага.

2 ШТО Я чакаю ад будучага года? Пакуль цяжка адказаць. Ёсць у мяне мара паступіць у аспірантуру. І ў той жа час я вельмі люблю дзяцей. Хочацца ісці працаваць у школу.

Якую выбраць далейшую дарогу — для мяне зараз вельмі цяжкае пытанне, якое патрабуе сур'ёзных разважанняў.

Спадзяюся, што наступаючы год таксама будзе радасным і шчаслівым.

В. ПЛАТОНАВА,
студэнтка 5 курса біёлага-глебавага факультэта.

Створана аддзяленне фізіялагічнага таварыства

У НАШАЙ краіне фізіёлагі аб'яднаны ва Усесаюзнае фізіялагічнае таварыства імя І. П. Паўлава, якое створана ў лістападзе 1916 года. На працягу гісторыі развіцця таварыства змянялася яго структура і назва. Першапачаткова яно называлася Таварыствам расійскіх фізіёлагаў імя І. М. Сечанава. З 1930 года, пасля IV з'езда фізіёлагаў, яго сталі называць Усесаюзным таварыствам фізіёлагаў, біяхімікаў і фармаколагаў, а з 1959 года таварыства носіць імя вялікага рускага фізіёлага, акадэміка І. П. Паўлава.

У састаў таварыства ўваходзяць на правах самастойных таварыстваў — рэспубліканскія, якія маюць у абласцях і буйных гарадах свае аддзяленні. Зараз налічваецца каля 5 тысяч членаў таварыства, якія працуюць у шматлікіх інстытутах і лабараторыях Акадэміі навук СССР і Акадэміі медыцынскіх навук СССР, а таксама ў вну краіны.

У канцы кастрычніка 1970 года па ініцыятыве кафедр фізіялогіі спорту і спартыўнай медыцыны і фізіялогіі чалавека і жывёл створана Гомельскае гарадское аддзяленне фізіялагічнага таварыства імя І. П. Паўлава. 11 снежня праўленне Беларускага фізіялагічнага таварыства зацвердзіла аддзяленне як самастойную адзінку.

Наша аддзяленне налічвае 25 членаў. Сярод іх — выкладчыкі біёлага-глебавага і факультэта фізічнага выхавання універсітэта, урачы Гомеля і выкладчыкі медыцынскага вучылішча. Выбрана бюро аддзялення, размеркаваны абавязкі паміж яго членамі.

Фізіялагічнае таварыства ставіць сваёй мэтай прыцягненне навукова-педагагічных работнікаў і практыкаў да вырашэння тэарэтычных і практычных задач у галіне фізіялогіі і сумежных навук; абмеркаванне вынікаў эксперыментальных даследаванняў, матэрыялаў дысертацый; аказанне навуковай і метадычнай дапамогі членам таварыства ў павышэнні іх кваліфікацыі і садзейнічанне ў рэалізацыі іх навуковых работ, вынаходніцтваў і рацыяналізатарскіх прапаноў; папулярызацыя і прапаганда ведаў і навейшых навуковых і тэхнічных дасягненняў па профілю таварыства.

Бюро Гомельскага аддзялення фізіялагічнага таварыства запрашае навуковых супрацоўнікаў іншых факультэтаў, зацікаўленых у распрацоўцы сумежных з фізіялогіяй праблем, прыняць актыўны ўдзел у яго рабоце.

Г. МЯЛЕХІН,
старшыня Гомельскага гарадскога аддзялення фізіялагічнага таварыства імя І. П. Паўлава, прафесар.

ПАРА СТАЛАСЦІ

40 год.. Ці многа гэта? Вядома ж, не. Але і нямала. Нашай бібліятэцы сорак год. Гэта пара сталасці. І ў той жа час бібліятэка, так сказаць, маладая. У яе ёсць слаўнае мінулае, добрае сучаснае і перспектыўнае будучае.

Да свайго 40-годдзя універсітэцкая бібліятэка прыйшла з добрымі вынікамі. Быў праведзен цэлы шэраг цікавых і змястоўных мерапрыемстваў: агляды, дыспуты, канферэнцыі чытачоў, літаратурныя вечары, якія карысталіся вялікай папулярнасцю.

19 снежня ў актавай зале універсітэта адбылася юбілейная навукова-тэарэтычная канферэнцыя. Яе адкрыў прарэктар ГДУ па навуковай рабоце А. А. Кудэнка. З уступным віншавальным словам выступіў сакратар парткома універсітэта У. В. Казлоў. Даклад «Мінулае, сучаснае і будучае нашай бібліятэкі» зрабіў яе загадчык М. Л. Драцэвіч. Пасля гэтага прысутныя праслухалі паведамленні супрацоўнікаў бібліятэкі М. Д. Гапеевай, Е. А. Дубінчык, В. М. Касцючэнкавай.

На ўрачыстасці прысутнічалі многія бібліятэчныя работнікі абласнога цэнтра, якія з цікавасцю знаёміліся з вопытам работы сваіх калег.

У госці да юбіляраў і студэнтаў універсітэта прыйшлі былыя выпускнікі гісторыка-філалагічнага факультэта — пісьменнікі Міхась Даніленка, Мікола Гроднеў, Аляксандр Капусцін. Яны расказалі аб сваіх студэнцкіх гадах, аб літаратурнай творчасці, аб планах і задумах на будучае. З цеплынёй і сардэчным болем успаміналі на ўрачыстасці імёны былых выпускнікоў, таленавітых маладых паэтаў Міколы Сурначова і Леаніда Гаўрылава, якія аддалі сваё жыццё за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы.

Дэкан гісторыка-філалагічнага факультэта дацэнт Дзмітрый Андрэевіч Ляончанка расказаў аб сваім сяброўстве з Міколам Сурначовым.

Студэнты гісторыка-філалагічнага факультэта прачыталі многія вядомыя вершы і ўрыўкі з празаічных твораў беларускіх пісьменнікаў.

У адрас юбіляра паступілі шматлікія віншавальныя тэлеграмы.

Р. НЯМЦОЎ,
студэнт 4 курса гісторыка-філалагічнага факультэта.

На здымку: пісьменнікі ў час сустрэчы.

ГОД 1970-Ы

АПОШНІЯ СТАРТЫ

ДВА КУБКІ І СЯРЭБРАНЫЯ МЕДАЛІ

Нядаўна закончыўся розыгрыш традыцыйнага кубка Гомеля па баскетболе.

Разам са студэнцкімі калектывамі ганаровыя прызы аспрэчвалі баскетбалісты «Гомсельмаша», шклозавода, дзіцячай спартыўнай школы і іншых каманд. Папярэднія сустрэчы паспяхова правялі студэнты БІІЧТу і баскетбалісты ГДУ. Мужчынскія каманды гэтых вну сустрэліся ў фінальным матчы. Прадстаўнікі нашага універсітэта ўпэўнена перамаглі, і другі год запар узнагароджваюцца пераходным прызам.

Іх поспех развілі дзяўчаты, якія сустрэліся ў заключным матчы з баскетбалісткамі БІІЧТу. У мінулым годзе гэтыя каманды таксама аспрэчвалі прыз у апошняй сустрэчы. Тады перамаглі нашы спартсменкі. Студэнткі БІІЧТу імкнуліся цяпер узяць рэванш. Яны доўга ўтрымлівалі ініцыятыву. Толькі ў апошнія мінуты паядынку выявілася перавага нашых спартсменак, якія перамаглі з лікам 73:63.

Такім чынам, абодва кубкі на працягу года зноў будуць захоўвацца ў спортклубе ГДУ.

Напярэдадні Новага года ў Гомелі разыграны апошнія медалі рэспубліканскага чэмпіянату па баскетболе сярод мужчын. Гонар Гомельшчыны ў спаборніцтвах абаранялі ў саставе каманды вобласці і баскетбалісты ГДУ. Добра выступілі Ігар Васяновіч, Вячаслаў Кучанёў і іншыя. Гамяльчане ўпершыню заваявалі сярэбраныя медалі.

У СВОЙ АКТЫЎ

26 і 27 снежня ў чарговых матчах першынства краіны хакеісты ГДУ сустракаліся з бабруйскім «Стартам».

Першы паядынак пачаўся атакамі нашай каманды. На 7-й мінуце Аляксандр Грамацееў адкрыў лік. У далейшым гульня таксама праходзіла з перавагай студэнтаў і закончылася з лікам 5:2 у іх карысць.

Паўторная сустрэча вызначылася высокай выніковасцю. Наша каманда востра атакавала і правяла дзесяць шайб у вароты бабруйчан. Госці толькі адночы дабіліся поспеху. Каманда ГДУ запісала чатыры ачкі ў свой актыў.

Наш кар.

раў Я. Брыля, В. Адамчыка і В. Палтаран. І хоць гэтыя ўрыўкі пазбаўлены строга акадэмічных азначэнняў, але затое вучаць уменню эмацыянальна-вобразна ўспрыймаць хараство інтанацыйна-меладычнага багацця вусна-паэтычных твораў.

Як вядома, матэрыялам мастацтва наогул і паэзіі ў прыватнасці можа быць усё, што адчувальна хвалюе інтэлект, душу і сэрца працаўніка. Наш далёкі продак умеў не толькі запрагацца ў мазолістае рало, жытам і аўсом ускалошваць ніву. Ён яшчэ ўмеў і хвалявацца, напружана і востра перажываць, радавацца веснавой зелені і першаму каласочку. У гэтай бязмежнай радасці і клопатах пра нялёгкі кавалак хлеба нараджалася мастацтва чыстае, як чырвеньскія росы, здаровае, як зямля, багатае, як восень.

Таму перад складальнікамі хрэстаматыі стаяла нялёгкая задача: трэба было адсеяць і выбраць з усёй вусна-паэтычнай творчасці такія ўзорныя тэксты, якія давалі б шырокую магчымасць студэнту, настаўніку і наогул чытачу пранікнуць у гісторыю сівой мінуўшчыны, у само мастацкае светаадчуванне нашага далёкага продка. І варта хоць бегла прагледзець тыя раздзелы хрэстаматыі, дзе змешчаны замовы, каляндарна-сямейная абрадавая паэзія, народныя казкі, — можна адразу ж пераканацца, што складальнікі ў асноўным справіліся са сваёй задачай.

Калі, напрыклад, мець на ўвазе, што ў ранейшых хрэстаматыях па беларускаму фальклору былі вельмі бедна прадстаўлены замовы, дык у гэтай кніжцы знаходзім іх значна больш — дваццаць пяць тэкстаў (падборкі І. Цішчанкі). Прычым, якраз тых, што вызначаюцца інтэнсіўным метафарызмам, выключнай чысцінёй мовы і на дзіва крылатай мастацкай фантазіяй. Вось адзін невялікі прыклад: «Красна сонца і ясен свет, і з лугамі яснымі і звёздамі частымі, і з зорамі вогненнымі, і ранішняй расой і з вячэрняй і сушу, і море асычаеш, і маць сыру зямлю ўграваеш! І з вясенніх цяплом, і з летнім агнём, і ўгрэй, упар зямлю, распусці зялёну траву па лясах, па лугах, па канавах, па кустах. І сахрані ты маіх мілых жыватоў ад усякага ліхадзея! Даруй маім жыватам піценне і ядзенне, пакрый іх шоўкавай пелянай, а ліхадзея забі вогненнай страпой, агнём-пламенем». («Замова пры выгане скаціны ў поле», стар. 63).

Народная паэзія заўсёды вылучалася далікатным светаадчуваннем, шчырасцю і пяшчотнай даверлівасцю сваіх інтанацыйна-рытмічных акцэнтаў. І гэта, думаецца, у першую чаргу трэба аднесці да каляндарна-сямейнай абрадавай паэзіі, якая шырока і, галоўнае, усебакова прадстаўлена ў новай хрэстаматыі. Народжаная ў эпоху язычаства і заглыбленай веры ў магічную сілу слова, каляндарна-сямейная абрадавая паэзія арганічна паядноўвае першароднасць пачуцця і тую чыстую, маладзенькую, заўсёды трошачкі наіўную ідэалізацыю, што хораша радуецца багатаму каляндарнаму застоллю, услаўляе гаспадарскую клапатлівасць і нялёгкія здабыткі мазолістых рук земляроба. Учытайцеся, напрыклад, у зімовыя і веснавыя, летнія, жніўныя і восеньскія абрадавыя песні — і вы адчуваеце не толькі іх хараство, але разумееце і тое, што ўдалася сама кампаноўка і падборка тэкстаў. І ўдалася, відаць, таму, што яе аўтар А. Ліс строга прытрымліваўся ідэйна-эстэтычных крытэрыяў, непасрэдна тых момантаў, якія прамяніста адсвечваюць працоўную аснову каляндарнай абрадавай паэзіі.

Сапраўдная мастацкая мудрасць не ўмее і не хоча важнічаць і прыкідвацца, манернічаць і выпінацца. Бо трапнае, эстэтычна актыўнае слова нараджаецца там, дзе ёсць жывая чалавечая непасрэднасць і абвостранае светаадчуванне. У гэтым асабліва можна пераканацца, калі заглянуць у змест і форму шматлікіх прыказак і прымавак. Іх у хрэстаматыі параўнальна нямнога. Але сабраныя ў адно цэлае, у адзін раздзел (падборка А. С. Фядосіка), яны вельмі многае гавораць і паказваюць. Паказваюць у жывых абліччах сацыяльна варожыя чалавецтву тыпы, смяюцца над п'яніцам, балбатуном і плеткаром, едкім сарказмам, знішчальна і з дасціпам упікаюць фанабэрыстасць, усё тое, што іншы раз хітранька надзявае на сябе маску велічы і падробліваецца пад чалавечую шчырасць і патрыятызм.

Фальклор — гэта ў поўным сэнсе наша нацыянальная галерэя. Тут можна пазнаёміцца з норавамі, звычкамі і псіхалогіяй прадстаўнікоў розных сацыяльных класаў і праслоек. У гэтай галерэі добра відаць, як розум і мужыцкі дасціп яднаюцца з афарыстычнасцю думкі, з тым тонкім эстэтычным чуццём, што адкрывае ў знаёмым — незнаёмае, у будзённа-празаічным — паэтычнае. Гэта асабліва кідаецца ў вочы тады, калі чытаеш беларускія народныя казкі. І добра, што ў хрэстаматыі падаюцца якраз тыя з іх, якія найбольш поўна характарызуюць класавую сутнасць вуснай народнай творчасці.

У новай хрэстаматыі чытач знойдзе нямала фальклорных твораў перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Гэты раздзел кніжкі ўяўляецца як своеасаблівы летапіс нашых бліскучых перамог.

У заключэнне хочацца сказаць, што хрэстаматыя па беларускаму фальклору знойдзе сабе ўдзячнага чытача.

М. ЯНКОЎСКІ,
кандыдат філалагічных навук.

Ленінскаму плану ГОЭЛРО—50 год

ПАЎСТАГОДДЗЯ назад, 22 снежня 1920 года быў прыняты першы навуковы план развіцця народнай гаспадаркі, разлічаны на многія гады ўперад. Гэта быў перспектыўны план электрыфікацыі Расіі, распрацаваны па ініцыятыве і ўказаннях У. І. Леніна.

Уладзімір Ільіч называў план электрыфікацыі другой праграмай партыі.

У плане ГОЭЛРО арганічна спалучаліся асноўныя палажэнні вучэння аб пабудове новага грамадскага ладу з паняццем электрыфікацыі як важнейшага рычага пераўтварэння грамадскай вытворчасці.

Перавод адсталай эканомікі на рэйкі буйной абагульненай машыннай вытворчасці, павышэнне прадукцыйнасці працы— усё гэта патрабавала стварэння новай тэхнічнай базы, рухаючай сілай якой з'яўлялася электраэнергія.

Англійскі пісьменнік Г. Уэлс у гутарцы з Леніным назваў план ГОЭЛРО «смелым праектам», які дазваляе бачыць Уладзіміру Ільічу, «як уздымаецца абноўленая і шчаслівая, індустрыялізаваная камуністычная дзяржава».

План ГОЭЛРО — выдатны помнік першых гадоў сацыялістычнага будаўніцтва. У распрацоўцы гэтага плана ўдзельнічала дзяржаўная камісія на чале з буйным інжынерам І. М. Кржыжаноўскім. Да работы былі прыцягнуты лепшыя навуковыя сілы рэспублікі, звыш 200 спецыялістаў. Дзякуючы асабістай падтрымцы У. І. Леніна, тытанічная калектыўная праца была завершана за 10 месяцаў, і на восьмым Усерасійскім з'ездзе Саветаў праект плана ўжо абмяркоўваўся дэлегатамі.

У плане ГОЭЛРО за 10—15 год прадугледжвалася пабудаваць 30 цеплавых і гідрастанцый агульнай магутнасцю ў 1750 тысяч кілават, што ў паўтара раза больш, чым было створана ў дарэвалюцыйнай Расіі. На аснове гэтага прадугледжвалася далейшае тэхнічнае пераўзбраенне ўсіх галін народнай гаспадаркі.

Поўны веры ў магутную творчую сілу народа, правадыр Краіны Саветаў У. І. Ленін тады гаварыў: «...Мы Расію ўсю, і прамысловую, і земляробчую, зробім электрычнай».

Да заканчэння планавага перыяду (1935 год) галоўныя паказчыкі плана ГОЭЛРО былі значна пераўзыйдзены. Агульная магутнасць раённых станцый павялічылася ў параўнанні з 1913 годам у 10 разоў.

У плане ГОЭЛРО знайшоў адлюстраванне правільны шлях ліквідацыі неадпаведнасці паміж прамысловасцю і сельскай гаспадаркай. У ім з навуковага пункту гледжання была абгрунтавана непарыўная сувязь электрыфікацыі з сацыялістычнай перабудовай сельскай гаспадаркі. Электрыфікацыя вызначыла галоўныя элементы інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі: комплексную механізацыю, хімізацыю і арашэнне.

Электрыфікацыя краіны з'явілася асновай гарманічнага спалучэння прамысловасці, транспарту і сельскай гаспадаркі, развіцця іх па шляху буйной машыннай вытворчасці.

Камуністычная партыя ў сваёй вялікай гістарычнай рабоце па стварэнню матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма кіравалася геніяльным выказваннем Уладзіміра Ільіча Леніна: «Камунізм — гэта ёсць Савецкая ўлада плюс электрыфікацыя ўсёй краіны».

У эпоху бурнай навукова-тэхнічнай рэвалюцыі энергетыка ў СССР развіваецца на ўзроўні лепшых сусветных дасягненняў.

Цяпер у Савецкім Саюзе штогадовы ўвод магутнасцей электрастанцый складае 10—12 мільёнаў кілават, што ў 6 разоў перавышае магутнасць усіх электрастанцый па плану ГОЭЛРО.

У апошнія гады разгарнулася шырокае будаўніцтва буйных цеплавых электрастанцый праектнай магутнасцю 2.400 тысяч кілават і вышэй. Цяпер у краіне налічваецца 30 цеплавых электрастанцый. Шырокае развіццё атрымала цеплафікацыя: буйныя ЦЭЦ забяспечваюць каля адной трэці патрэбнасці краіны ў электраэнергіі і амаль 40 працэнтаў — у цеплавой энергіі.

Перспектыўнай становіцца вытворчасць гідраэнергіі. У 1970 годзе завяршаецца ўвод на поўную магутнасць буйнейшай у свеце Краснаярскай ГЭС (5 мільёнаў кілават), на якой устаноўлены ўнікальныя турбіны магутнасцю ў 500 тысяч кілават кожная. Будуюцца яшчэ больш буйныя—Саянская (6,4 мільёна кілават), а таксама энергетычныя гіганты ў Сібіры і Сярэдняй Азіі (Усць-Ілімская, Нурэкская і г. д.).

У апошнія гады развіваецца новая галіна энергетыкі — атамная. Расшырыліся магутнасці Новаваронежскай і Белаярскай АЭС, праектуюцца і будуюцца іншыя атамныя электрастанцыі, у тым ліку з рэактарамі на хуткіх нейтронах.

Высокага ўзроўню дасягнула цэнтралізацыя вытворчасці электраэнергіі. У апошняй пяцігодцы завершана арганізацыя Адзінай энергетычнай сістэмы Еўрапейскай часткі СССР, агульная магутнасць якой складае амаль 100 мільёнаў кілават. У 1970 годзе выпрацоўка электраэнергіі ў краіне склала 740 мільярдаў кілават-гадзін. У наступаючым 1971 годзе, першым годзе новай пяцігодкі, будзе выпрацавана 790 мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі.

Вялікія дасягненні і грандыёзныя перспектывы развіцця энергетыкі і электрыфікацыі як тэхнічнай базы народнай гаспадаркі раскрываюць ва ўсёй паўнаце геніяльнасць ленінскіх ідэй аб электрыфікацыі ўсёй краіны, увасобленых у плане ГОЭЛРО.

Т. МАЛЬГІНА,
асістэнт кафедры палітычнай эканоміі.

СПАРТСМЕН

1 **ПРАЙШОЎШЫ год быў для мяне даволі ўдалым. Я змог паказаць нядрэнныя вынікі ў радзе спаборніцтваў.**

Першынство Беларусі і кубак рэспублікі з'явіліся генеральнай праверкай перад чэмпіянатам Савецкага Саюза. На рэспубліканскім турніры, выступаючы сярод дарослых, я заняў другое месца і ў суме класічнага трохбор'я паказаў вынік 420 кілаграмаў. Дасягненне на першынстве Беларускай ССР лічу самай значнай падзеяй у 1970 годзе.

Спаборнічаючы з лепшымі маладымі штангістамі краіны, я стаў бронзавым прызёрам. Гэты турнір запомніўся тым, што канкурэнцыя была вострая.

2 **1971 ГОД — важная вяха ў жыцці савецкіх спартсменаў. І не толькі ў іх жыцці. У Маскве адбудзецца Пятая спартакіяда народаў СССР. З гэтым годам у мяне звязаны асаблівыя надзеі. Буду імкнуцца стаць членам зборнай каманды рэспублікі і абараняць гонар Беларусі ў фінале спартакіяды.**

Але спорт — не самамэта для мяне. Захапленне штангай буду спалучаць з паспяховай вучобай.

Р. ФАРБЕРАЎ,
майстар спорту,
студэнт трэцяга курса
факультэта фізічнага
выхавання.

ЛІТАРАТУРНЫ КУТОК

ТАЙГА

В бесконечьи туманном тайга,
Словно море, лежит под крылом.
Только изредка речка видна,
Да скалы узорный излом.
А когда над утесом седым
Встанет солнце шапкою красной —
Растворится туман как дым,
Обнажая росу алмазную,
Засверкает трава под лучом,
Словно землю жемчугом выстлали,
И тогда плывет под крылом
Море зелени — будто все выкрасили.

АЛЬТАИР

На землю тихо ночь
спустилась,
Обшила мглою город мой.
На небе звёзды
засветились,
Неся на землю блеск немой.
И вот иду под звездным
небом,
Ищу глазами дальний мир,
Где-то вдали туманным
светом
Мне светит нежно Альтаир.
Звезда любви, звезда
надежды.
А может, чья-то ты земля?
Я верю — и к тебе однажды
Проляжет трасса корабля.

В. ШАРАПОВ,
студент 1 курса факультета
физвоспитания.

ДЗЕТКАМ-МАЛАЛЕТКАМ

ДАЙЦЕ ЦАЦКУ ХЛАПЧУКУ

«Дайце цацку хлапчуку,
Цацку дайце, дзядзі!» —
Цягне пульхную руку —
Усё, што ў яго ўладзе.
Слоў не ведае ж, бядак,
І хадзіць не ўмее.
Вачаняты просяць так:
«Дайце шар Сяргею!...»
Як хлапчыне шар не даць—
Памяркуйце, людзі,
Мо, гадоў праз дваццаць
пяць
Касманаўтам будзе.

ГЛЯНУЎ СЛАВІК У АКОНЦА

Глянуў Славік у аконца —
На двары смяецца сонца.
Не змог радасці стрымаць—
Без плашча пайшоў гуляць.
Раптам дождж... Адкуль
узяўся?
Хлопец нават раззлаваўся...
Падманула Славіка
Першае красавіка.

А. ДУБРОЎСКІ,
студэнт 1 курса гісторыка-
філалагічнага факультэта.

Стаяць сівабародыя
І лавы, і галінкі.
А з неба, як мелодыя —
Яшчэ, яшчэ сняжынкі.

Фотаэцюд.

Па першым снезе...

УРАЧЫСТЫЯ СЛОВЫ

Аднойчы на ўроку настаўніца мовы
Прасіла назваць урачыстыя словы,
Што свецяць нам змалку, як сонца прамені.
І ў цішыні пракацілася: Ленін.
Затым сябрукі мае Грышка і Дзіма
Цвёрда сказалі: Масква і Радзіма.
А я адшукаў тады ў сваёй памяці
Вось гэтае добрае слова—настаўніца...

А. СТАСЕНКА,
студэнт-завочнік 4 курса гісторыка-філалагічнага
факультэта.

ЗАПРАШАЕМ У КРАІНУ ЗДАРОЎЯ!

Таварышы выкладчыкі і супрацоўнікі універсітэта! З 1-га студзеня 1971 года праводзіцца запіс у групы здароўя і спартыўныя секцыі па наступных відах спорту:

валейбол;
бадмінтон;
настольны тэніс;
плаванне.

Жадаючых займацца просім прайсці медыцынскі агляд у медпункце універсітэта.

Жадаючыя могуць запісацца ў спартыўным клубе ГДУ.

Спортклуб ГДУ.

Здымкі для гэтага нумару газеты зрабіў **А. Рудчанка.**

Рэдактар К. КАЛІНАЎ.

АЗ 35472 **«Гомельский университет» — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМБ, профкома и месткома Гомельского государственного университета (на белорусском языке). Адрас рэдакцыі: Гомель, вул. Савецкая, 108. Гомельская фабрыка «Палесдрук» Дзяржаўнага Камітэта Савета Міністраў БССР па друку. Гомель, Савецкая, 1.** Заказ 8069